

Nota Kapitaalgoederen Openbare Ruimte

Almelo verantwoord beheren 2019 - 2022

Nota Kapitaalgoederen Openbare Ruimte

Almelo verantwoord beheren 2019 - 2022

Versie 2.2
(21 mei 2019)

Auteurs

Karin ter Woerds
Peter Leferink
Rob Ellenbroek (Cyber adviseurs)
Theus van den Broek (Antea Group)

Colofon

Projectgroep bestaande uit

Theus van den Broek
Peter Leferink
Karin ter Woerds
Rob Ellenbroek
Jasper Renting
Jan Noteboom
Pascal Baan
Gert Jan Oude Engberink
Thijmen Kollen
Hans Veldscholten
Frank Wesselink
Egbert Leppink

Inhoudsopgave

Blz.

1	Samenvatting	3
2	Inleiding	4
2.1	Kapitaalgoederen in de openbare ruimte	4
2.2	Inzicht en grip op de kosten van beheer en onderhoud	4
2.3	Doel van de nota kapitaalgoederen	4
2.4	Afbakening	5
3	Achtergronden	6
3.1	Wat zijn kapitaalgoederen?	6
3.2	Wat verstaan we onder onderhoud?	6
3.3	Wat verstaan we onder vervangen?	6
3.4	Wat zegt het BBV over het financieren van onderhoud en vervanging?	7
3.5	Hoe verhoudt de Nota Kapitaalgoederen zich tot andere plannen?	9
4	Kwaliteit van de kapitaalgoederen	11
4.1	De kapitaalgoederen zijn redelijk goed in beeld	11
4.2	Wetgeving richtinggevend voor het kwaliteitsniveau	11
4.3	Kwaliteit van kapitaalgoederen daalt en bereikt een kritisch peil	11
4.4	Investeren is onvermijdelijk, investeringsbehoefte neemt toe	11
5	Financiële situatie kapitaalgoederen	12
5.1	Financiële ruimte door nieuwe wetgeving en extra beschikbaar gestelde middelen	12
5.2	Noodzakelijke beheer past binnen het budget en geeft tijdelijk een overschot	13
5.3	Consequentie middellange termijn: beschikbare middelen schieten tekort	14
5.4	De kosten fluctueren	14
5.5	Actuele schikking middelen past niet bij actuele onderhoudsbehoefte per taakveld	15
5.6	Kansen voor bestuurlijke ambities en maatschappelijke opgaven	16
6	Uitwerking taakveld verkeer en vervoer (grijs)	18
6.1	Verharding	18
6.2	Civieltechnische kunstwerken	20
6.3	Openbare verlichting	21
6.4	Verkeer (regel) installaties (VRI)	23
7	Uitwerking taakveld openbaar groen en openluchtrecreatie (groen)	25
7.1	Groen en bomen	25
7.2	Speelvoorzieningen en meubilair	26
8	Uitwerking taakveld riolering (blauw)	28

9	Uitwerking taakveld havens	30
10	Uitwerking taakveld gebouwen (rood)	32
11	Risico's en onzekerheden lange termijn	33
11.1	Voorspelbaarheid kosten op langere termijn minder betrouwbaar	33
11.2	Investeringsbehoefte groeit op lange termijn	33
12	Adviezen	34
12.1	Reserve kapitaalgoederen in te stellen	34
12.2	Voorziening groot onderhoud grijs in te stellen	34
12.3	Voorziening groot onderhoud rood in te stellen	34
12.4	Het financiële perspectief opnemen in de begroting en de budgetten herschikken	34
12.5	Beheer plannen op te stellen	34
12.6	De Nota Kapitaalgoederen over twee jaar te actualiseren	35
	Bijlage 1 Actuele toestand kapitaalgoederen	37
	Bijlage 2 Specificaties financiële onderbouwing per taakveld	38

1 Samenvatting

De nota kapitaalgoederen biedt inzicht en grip op het beheer van de kapitaalgoederen. De nota geeft inzicht in de financiële middelen die nodig zijn om de kapitaalgoederen op het door de raad vastgestelde of wettelijk verplichte kwaliteitsniveau te houden. De nota geeft inzicht in de verwachte uitgaven voor de eerstvolgende 4 jaar (2019 – 2022) en bevat een doorkijk naar de langere termijn.

De uitgaven worden gespiegeld aan de beschikbare middelen. Op basis hiervan geeft de nota een aantal adviezen over de wijze van financiering. De nota kapitaalgoederen dient als basis voor het opstellen van de paragraaf 'Onderhoud kapitaalgoederen' in de begroting en de jaarrekening. Actuele beheerplannen voor bijv. wegen, kunstwerken, bomen, speelvoorzieningen en groen zijn daarvoor nodig.

De nota kijkt over een aantal jaren. De daadwerkelijke uitgaven per jaar kunnen afwijken van de geraamde kosten, omdat de uitvoering altijd wordt afgestemd met andere taakvelden, programmasturing en wijksturing.

Inzichten

Analyse van de verschillende taakvelden levert de volgende inzichten op::

- De kapitaalgoederen zijn redelijk goed in beeld.
- Voornamelijk wetgeving is richtinggevend voor het kwaliteitsniveau.
- De kwaliteit van kapitaalgoederen daalt en bereikt een kritisch peil.
- Investeren is onvermijdelijk en de investeringsbehoefte neemt toe.
- Er is financiële ruimte door nieuwe wetgeving (BBV¹) en extra beschikbaar gesteld budget.
- Het beheer van de kapitaalgoederen geeft tijdelijk een financieel overschot
- Door het activeren van investeringen nemen de kapitaallasten jaarlijks toe. De verwachting is dat de totale lasten het beschikbare budget rond 2027 overstijgen .
- De kosten fluctueren en de verdeling van de beschikbare middelen sluit niet (altijd) meer aan bij de actuele budgetbehoefte per taakveld.

Adviezen

Om het beheer van kapitaalgoederen financieel goed te organiseren wordt geadviseerd:

- Een reserve kapitaalgoederen in te stellen om fluctuaties in de investeringslasten op te vangen;
- Een voorziening groot onderhoud grijs in te stellen om fluctuaties inkosten (geen investeringen) op te vangen. Dit nadat college desbetreffend beheersplan heeft vastgesteld;
- Een voorziening groot onderhoud rood in te stellen om fluctuaties inkosten (geen investeringen) op te vangen. Dit nadat college desbetreffend beheersplan heeft vastgesteld;
- De budgetten binnen de taakvelden en over de taakvelden heen te herschikken;
- Beheerplannen op te stellen voor de kapitaalgoederen om het inzicht en de grip verder te vergroten en op basis daarvan de Nota Kapitaalgoederen over twee jaar te actualiseren.

---

¹ In 2017 is het In het Besluit Begroting en Verantwoording gemeenten en provincies (BBV) vernieuwd. Het is verplicht om levensduur verlengde maatregelen te activeren. Door de kosten niet in één keer uit de exploitatie te hoeven financieren, maar de investeringen over de (rest)levensduur af te schrijven, zijn de kosten op korte termijn lager.

2 Inleiding

2.1 Kapitaalgoederen in de openbare ruimte

Goed beheer en onderhoud van deze kapitaalgoederen is essentieel. De gemeente Almelo heeft een groot vermogen geïnvesteerd in kapitaalgoederen in de openbare ruimte zoals wegen, riolering, groen en gebouwen. Deze kapitaalgoederen zijn van groot belang voor het leven, wonen en werken in de gemeente Almelo.

Beheer en onderhoud is ook noodzakelijk vanuit de zorgplicht voor de veiligheid van de gebruikers en vanuit de financiële verantwoordingsplicht van de gemeente die volgt uit het BBV².

2.2 Inzicht en grip op de kosten van beheer en onderhoud

Grip en stuur houden op deze kapitaalgoederen is van belang. Dit vanwege het feit dat:

- er veel geld mee is gemoeid. Kapitaalgoederen leggen blijvend een groot beslag op de gemeentelijke begroting. Een zo volledig mogelijk overzicht én onderbouwing van deze kosten zijn daarom van groot belang voor een goed inzicht in de financiële positie;
- kapitaalgoederen nodig zijn om de programmadoelen van de gemeente te realiseren. Om bijvoorbeeld economische ontwikkeling te stimuleren is een goede bereikbaarheid van belang;
- kapitaalgoederen het ‘gezicht’ van de gemeente zijn. Gaten in het wegdek of kapotte lantaarnpalen zullen snel ergernis opwekken bij inwoners.

In de afgelopen jaren bleken de middelen voor vervanging van kapitaalgoederen niet toereikend. Het College van Burgemeester en Wethouders wil daarom zicht en grip op het beheer van kapitaalgoederen, zodat voor de toekomst een structurele dekking voor de onderhouds- en vervangingsopgave en de daarvoor benodigde financiële middelen kan worden opgenomen.

2.3 Doel van de nota kapitaalgoederen

De Nota kapitaalgoederen biedt inzicht en grip op het beheer van de kapitaalgoederen. De nota geeft inzicht in de financiële middelen die nodig zijn om de kapitaalgoederen op het door de raad vastgestelde of wettelijk verplichte kwaliteitsniveau te houden. De nota geeft inzicht in de verwachte uitgaven voor de eerstvolgende 4 jaar (2019 – 2022) en bevat een doorkijk naar de langere termijn.

De nota spiegelt de benodigde middelen aan de beschikbare middelen. Op basis hiervan geeft de nota een aantal adviezen over de wijze van financiering.

De nota kapitaalgoederen dient als basis voor het opstellen van de paragraaf ‘Onderhoud kapitaalgoederen’ in de begroting en de jaarrekening.

De Nota kijkt over een aantal jaren. De daadwerkelijke uitgaven per jaar kunnen afwijken van de geraamde kosten, omdat de uitvoering altijd wordt afgestemd met andere taakvelden, programmasturing en wijksturing.

---

² In het Besluit Begroting en Verantwoording gemeenten en provincies (BBV) is voorgeschreven dat er een paragraaf moeten worden opgenomen in de begroting, over het onderhoud van de kapitaalgoederen.

2.4 Afbakening

In deze nota wordt gefocust op de kapitaalgoederen met een hoge vervangingswaarde. Dit zijn:

- Taakveld grijs: verharding, civiele kunstwerken, openbare verlichting, verkeersinstallaties.
- Taakveld groen: openbaar groen en openluchtrecreatie (parken), bomen, speelvoorzieningen en meubilair.
- Taakveld blauw riolering.
- Taakveld rood vastgoed.
- Taakveld water havens.

Kleinere objecten zoals verkeersborden en bankjes worden buiten beschouwing gelaten omdat onderhoud en vervanging ervan slechts een geringe impact op de begroting hebben.

In deze nota zijn de financiële gevolgen voor de onderdelen openbare verlichting, speelvoorzieningen en havens kostenneutraal opgenomen.

- Bij openbare verlichting wordt momenteel onderzocht hoe versneld kan worden omgevormd naar LED;
- Voor speelvoorzieningen worden scenario's uitgewerkt om de liggende financiële taakstelling te realiseren;
- De actuele situatie van de havens en beschoeiingen is onvoldoende in beeld in verband met complexe eigendomsverhoudingen en moeilijk in te schatten van de fysieke staat van de arealen. Mede in relatie tot de ontwikkelingen en afspraken rond het Regionaal Havenbedrijf en de gemeente verwachten we hier de komende periode meer duidelijkheid in.

Extra beschikbaar gestelde middelen zijn meegenomen. De raad heeft besloten te investeren in verbetering van de openbare ruimte. De extra beschikbaar gestelde middelen zijn meegenomen in deze nota kapitaalgoederen.

3 Achtergronden

3.1 Wat zijn kapitaalgoederen?

Kapitaalgoederen zijn de 'duurzame productiemiddelen' van de gemeente. Het zijn de dingen die de gemeente nodig heeft om de diensten en goederen, die zij aan haar inwoners levert, mee te realiseren. Daarbij gaat het niet om de kleinere spullen als pennen of paperclips, maar om de grotere goederen die meerdere jaren meegaan en veelal een hoge financiële waarde vertegenwoordigen. Te denken valt aan wegen, bomen, bruggen, kades, gebouwen en dergelijke. Kenmerkend voor kapitaalgoederen is dat het gaat om objecten waarvan het nut zich over meerdere jaren uitstrekt en waarin de gemeente voor meerdere jaren geld ('kapitaal') heeft vastgelegd. Deze kapitaalgoederen staan bij de gemeente als investering op de balans en hierop wordt gedurende de gebruiksduur ieder jaar afgeschreven.

3.2 Wat verstaan we onder onderhoud?

Onderhoud wordt uitgevoerd binnen de levensduur van een bepaald object. Hiermee wordt dat object op een bepaald afgesproken of voorgeschreven kwaliteitsniveau gehouden. Dit kwaliteitsniveau gaat over het naar behoren laten functioneren en over een bepaalde representativiteit van het object. Kortweg duiden we dit ook wel aan met het schoon, heel en veilig houden van het object. Bij achterstanden is soms een extra onderhoudsinspanning nodig om een object weer op het gewenste niveau terug te krijgen. Bij onderhoud onderscheiden we groot onderhoud en klein onderhoud:

Klein onderhoud:

Bij klein onderhoud gaat het om planmatige onderhoudsactiviteiten en reparaties die jaarrond moeten worden uitgevoerd: maaien, knippen, vuil verwijderen, kleine reparaties van verhardingen etc. Klein onderhoud is doorgaans vanaf de aanleg nodig, zoals bij groen. Of het wordt op kleine gedeelten uitgevoerd, zoals bij verharding.

Groot onderhoud, niet levensduur verlengend:

Hierbij gaat het om grotere onderhoudsactiviteiten die eens in de paar jaar worden uitgevoerd om slijtage na een langere periode van gebruik te verhelpen. Het zijn veelal maatregelen van ingrijpende aard, zoals het herstraten van verhardingen, het terugzetten van bosplantsoen of het inboeten van beplanting. Groot onderhoud betreft vaak grotere oppervlakken en wordt daarom doorgaans projectmatig aangepakt. Het betreft het onderhoud ten behoeve van het in stand houden van de oorspronkelijke levensduur van het actief.

Is een object aan het eind van zijn levensduur, dan moet het worden vervangen of vernieuwd.

3.3 Wat verstaan we onder vervangen?

Vervangen vindt plaats als een object aan het eind van zijn levensduur gekomen is. Onderhoud helpt dan niet meer om het object veilig, functioneel en representatief te houden. Het bereiken van het einde van de levensduur kan een technische reden hebben (geheel versleten), maar kan ook economisch (niet meer functioneel) of maatschappelijk (niet meer aantrekkelijk genoeg) zijn.

Bij vervangen onderscheiden we:

Groot onderhoud, wel levensduur verlengend:

- **Verlenging** door (nieuwe) technische maatregelen wordt de verwachte levensduur van het object substantieel verlengd. Bijvoorbeeld door de toepassing van nieuwe oppervlaktebehandelingen bij riolering en verharding.
- **Modificatie** Het object wordt (tussentijds) aangepast en verbeterd vanwege nieuwe wensen en functie-eisen. Zo heeft het realiseren van de fietssnelweg F35 in Almelo impact op reguliere onderhoudsprojecten als de Plesmanweg. De aanvullende wensen en eisen, vragen om modificaties op de oorspronkelijk geplande maatregelen.

Vernieuwen

- **Reconstructie** Het “1 op 1” vervangen van een kapitaalgoed aan het eind van de levensduur. De gehele constructie en het materiaal wordt vernieuwd, maar de inrichting blijft hetzelfde. Voorbeelden zijn: een weg herstraten met gelijke, nieuwe stenen, een bank vervangen of een groenvak opnieuw aanplanten met eenzelfde soort.
- **Renovatie** Het geheel vervangen van een kapitaalgoed aan het eind van de levensduur, waarbij ook de inrichting onder handen wordt genomen. Een voorbeeld is de algehele herinrichting van een weg met een nieuwe indeling en vormgeving van rijbanen, fietspaden etc.

3.4 Wat zegt het BBV over het financieren van onderhoud en vervanging?

Voor de opzet en inhoud van de begroting en jaarrekening gelden wettelijke eisen. Deze zijn vastgelegd in het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV).

Boekhoudkundig werd in Almelo tot voor kort geen onderscheid gemaakt tussen uitgaven voor groot onderhoud en voor (vervangings-) investeringen. De kosten van zowel groot onderhoud als voor investeringen werden, op grond van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV), jaarlijks rechtstreeks ten laste van de exploitatie of een daartoe gevormde reserve of voorziening gebracht³. Met ingang van 2017 is het BBV gewijzigd. Op grond van deze wijziging dienen alle voorzieningen in de openbare ruimte te worden geactiveerd en gedurende de levensduur te worden afgeschreven. Voor de kapitaallasten van deze investering (rente en aflossing) dient dekking te worden gevonden binnen de exploitatiebegroting.

In de praktijk van alledag worden de termen groot onderhoud en vervangen vaak door elkaar gebruikt. Het onderscheid tussen onderhoud en vervanging is echter van belang in verband met de regels die het BBV stelt aan de dekking van de kosten.

Wanneer groot onderhoud tot een significante kwaliteitsverbetering leidt qua verwachte levensduur of qua functionaliteit, dan is er volgens de definitie van het BBV geen sprake van *onderhoud*, maar van een *investering*, die geactiveerd moet worden.

---

³ BBV liet tot 2016 vrijheid. Echter, aanbeveling van commissie BBV was om kapitaalgoederen in de openbare ruimte zoveel mogelijk direct af te schrijven ten laste van reserves, voorzieningen of de exploitatie.

Het BBV kent een paar belangrijke bepalingen voor het financieren en uitvoeren van onderhoud aan kapitaalgoederen:

1. Levensduur verlengende maatregelen en vervangingen moeten worden geactiveerd

Kapitaalgoederen in de openbare ruimte vallen onder de Materiële Vaste Activa. Het BBV geeft richtlijnen omtrent de waardering hiervan:

- Economisch nut Materiële vaste activa hebben een **economisch nut** indien ze verhandelbaar zijn (er een markt voor is) en/of indien ze kunnen bijdragen aan het genereren van middelen. Dit genereren van middelen gebeurt of kan gebeuren middels het vragen van rechten of heffingen (Riolen en Begraafplaatsen). Investerings met economische nut moeten worden geactiveerd.
- Maatschappelijk nut Materiële vaste activa in de openbare ruimte met een **maatschappelijk nut** dragen niet bij aan het genereren van middelen, maar vervullen wel duidelijk een publieke taak. Het betreft investeringen in bijvoorbeeld wegen, water en groenvoorzieningen. Met ingang van 2017 zijn gemeenten verplicht de investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut te activeren.

Artikel 35 en 59 van het BBV schrijven voor dat zowel de investeringen met economisch nut als de investeringen met maatschappelijk nut worden geactiveerd en in de balans onder vaste activa afzonderlijk worden opgenomen. Samengevat betekent dit:

- Beheer, klein onderhoud en “(niet levensduur verlengend) groot onderhoud” **mag niet** geactiveerd worden.
- Levensduur verlengende maatregelen en vervangingen **moeten wel** worden geactiveerd.

2. Achterstallig onderhoud moet binnen een redelijke termijn worden hersteld

Onderhoud dat niet op tijd is uitgevoerd, waardoor een onderhoudsrichtlijn is overschreden en niet (meer) wordt voldaan aan het door de raad vastgestelde kwaliteitsniveau, wordt aangemerkt als achterstallig onderhoud. Achterstallig onderhoud vanwege niet tijdige uitvoering van onderhoud kan leiden tot schade (hogere herstelkosten = kapitaalvernietiging) en/of onveilige situaties.

Achterstallig onderhoud waarmee onveilige situaties worden gecreëerd en waarbij sprake is van kapitaalvernietiging, is onaanvaardbaar en dient zo spoedig mogelijk doch uiterlijk binnen een redelijke termijn hersteld te worden. In geval van achterstallig onderhoud, waarbij sprake is van kapitaalvernietiging en/of onveilige situaties, wordt er op basis van artikel 44 lid 1a BBV een voorziening gevormd. Wanneer een gemeente over onvoldoende middelen beschikt om een voorziening te vormen, wordt het achterstallig onderhoud, daadwerkelijk en financieel, binnen een termijn van maximaal vier jaar ingelopen.

In Almelo is weliswaar sprake van achterstanden, maar niet van achterstallig onderhoud. De achterstanden zijn zonder veiligheidsrisico's en van kapitaalvernietiging is geen sprake. Deze nota richt zich op het wegwerken van de achterstand binnen 4 jaar.

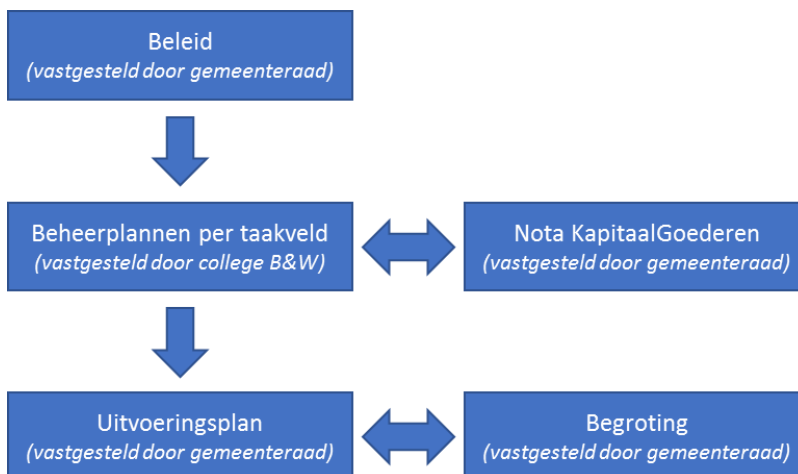
3.5 Hoe verhoudt de Nota Kapitaalgoederen zich tot andere plannen?

Beleidsplannen

In beleidsplannen worden de ambities van de gemeente uitgewerkt. Het Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan en het plan voor Integraal Beheer Openbare Ruimte zijn een voorbeeld van dergelijke beleidsplannen. Beleidsplannen worden door de gemeenteraad vastgesteld.

Beheerplannen

In een beheerplan per taakveld wordt vertaald welke maatregelen nodig zijn voor de kapitaalgoederen om de beleidsambities te realiseren en aan wetgeving te voldoen. De beheerplannen worden door het college van B&W vastgesteld. Vanuit het oogpunt van risicobeheersing en inzicht in de technische en financiële positie per taakveld is het beschikken over recente beheerplannen noodzakelijk. Het BBV schrijft niet voor dat gemeenten persé beheerplannen moeten hebben voor het onderhouden van kapitaalgoederen. Wanneer een gemeente echter een voorziening wil vormen om lasten van groot onderhoud gelijkmatig te verdelen (egaliseren) over meerdere begrotingsjaren, is een recent beheerplan vereist. Een beheerplan is immers van belang om de omvang van de voorziening te bepalen die nodig is om het toekomstig groot onderhoud te kunnen bekostigen. De komende jaren worden, indien noodzakelijk, per taakveld beheerplannen uitgewerkt. In ieder geval voor de domeinen waarop voorgesteld wordt een voorziening egalisatie groot onderhoud in te richten. Voor de belangrijkste taakvelden worden in de komende twee jaar beheerplannen opgesteld.

Figuur 1: Relatie Nota Kapitaalgoederen ten opzichte van andere plannen

Nota Kapitaalgoederen

De inzichten uit de beheerplannen worden in de NKG samengebracht. De NKG geeft per onderdeel inzicht in de benodigde financiële middelen voor de komende 4 jaar (2019-2022). De gemeenteraad stelt de NKG vast. Met de NKG als onderbouwing worden middelen beschikbaar gesteld in de begroting.

Er zijn op dit moment nog geen gedetailleerde beheerplannen. Desondanks is er per taakveld op dit moment voldoende inzicht om een NKG op te stellen. Omdat in de komende 2 jaar beheerplannen voor de belangrijkste taakvelden worden uitgewerkt, wordt het NKG in 2021 geactualiseerd (NKG 2022-2025).

Integraal Uitvoeringsplan

In de beheerplannen is voor de kapitaalgoederen per taakveld in beeld gebracht welke maatregelen nodig zijn om de beleidsambities te realiseren en aan wetgeving te voldoen. Hierbij valt onderscheid te maken in “onderhoud”, en “vervanging/herinrichting”.

Vervanging/herinrichting is een grote ingreep in de openbare ruimte. Het is belangrijk dat die ingrepen integraal uitgevoerd worden. Om dit te organiseren wordt interne en externe partners een integrale planning opgesteld voor het uitvoeren van die projecten. In de planning wordt vier jaar vooruit gekeken. Jaarlijks wordt een *integraal uitvoeringsplan* vastgesteld voor projecten die in het aankomend jaar opgestart worden. Het college stelt het integraal uitvoeringsplan vast.

4 Kwaliteit van de kapitaalgoederen

Analyse van de verschillende taakvelden levert het volgende overzicht op over de stand van zaken van de kwalitatieve toestand van de kapitaalgoederen in de openbare ruimte.

4.1 De kapitaalgoederen zijn redelijk goed in beeld

Van de meeste kapitaalgoederen is de omvang en kwaliteit goed in beeld en vastgelegd in beheersystemen. Uitzondering hierop zijn de havens. Bij de havens en beschoeiingen is onduidelijkheid over het te beheren areaal en de verdeling van de verantwoordelijkheden met het Regionaal Havenbedrijf.

Bij civiele kunstwerken is de afgelopen jaren een inhaalslag gedaan waarbij de grootste knelpunten zijn opgelost. Daarna komt dit taakveld in een meer regelmatig onderhoudsregiem.

4.2 Wetgeving richtinggevend voor het kwaliteitsniveau

Het kwaliteitsniveau waarop de kapitaalgoederen worden onderhouden is voornamelijk afgeleid van wetgeving en algemeen geldende richtlijnen. Almelo heeft zelf weinig beleid vastgesteld dat richtinggevend is voor het technisch beheer (heel en veilig) van de kapitaalgoederen. Alleen voor verzorgend onderhoud (schoon, netjes) is een actueel beleidskader vastgesteld. In het IBOR-plan welke in 2015 is vastgesteld, is gekozen voor het scenario “zuinig”, waarbij een sober onderhoud centraal staat (kwaliteitsniveaus basis en laag, afhankelijk van het gebied).

Voor het technisch beheer wordt aangesloten bij landelijke richtlijnen (NEN en CROW), waarbij het onderhoud gericht is op minimale inzet en kosten om de veiligheid en functionaliteit te borgen en kapitaalvernietiging te voorkomen.

4.3 Kwaliteit van kapitaalgoederen daalt en bereikt een kritisch peil

De staat van de kapitaalgoederen is over het algemeen redelijk. Er is geen sprake van achterstallig onderhoud of kapitaalsvernietiging. Wel gaat de staat achteruit en heeft deze op onderdelen een kritisch punt bereikt.

Bijvoorbeeld bij verharding is achterstand in levensduur verlengende maatregelen en met name in de vervanging. Om veiligheid te kunnen waarborgen en geen kapitaalsvernietiging te laten plaats vinden, leidt dit tot een toename van klein onderhoud (kleine reparaties, verhelpen van storingen). Versleten onderdelen en objecten worden met klein onderhoud veilig en zo veel mogelijk op niveau gehouden, terwijl het economisch voordeliger zou zijn die onderdelen geheel te vervangen. Veel klein onderhoud holt het budget uit en leidt tot een financiële disbalans. De levensduur verlengende maatregelen wordt bij een aantal kapitaalgoederen dan zo minimaal uitgevoerd, dat het risico op kapitaalsvernietiging ontstaat. Om op het gewenste niveau te komen is extra investering noodzakelijk. Zie ook [bijlage 1](#).

4.4 Investeren is onvermijdelijk, investeringsbehoefte neemt toe

Investeren in de kapitaalgoederen is onvermijdelijk en onuitstelbaar om de veiligheid, functionaliteit en een financieel gezonde situatie te borgen. Vanaf 2022 ontstaat ook een piek in de investeringsbehoefte, zie ook [§ 6.1](#). Dit komt doordat de kapitaalgoederen geen homogene leeftijdsopbouw hebben. Almelo kent relatief veel wijken die zijn aangelegd rond de jaren '70 van de vorige eeuw, zoals Schelfhorst en Windmolenbroek, die vanaf 2022 aan vervanging toe zijn.

5 Financiële situatie kapitaalgoederen

Doorrekenen van de onderhouds- en vervangingsbehoefte van de verschillende taakvelden en de confrontatie met de beschikbare middelen levert het volgende beeld op over de financiële situatie van de kapitaalgoederen.

Dit betreft enkel het in stand houden van het huidige, dus geen intensiveringen. Eventuele areaaluitbreidingen zijn in de overzichten dan ook niet meegenomen.

5.1 Financiële ruimte door nieuwe wetgeving en extra beschikbaar gestelde middelen

In 2017 is het In het Besluit Begroting en Verantwoording gemeenten en provincies (BBV) vernieuwd. Het verplicht activeren van levensduur verlengde maatregelen voor kapitaalgoederen biedt de komende jaren ruimte. Door de kosten niet in één keer uit de exploitatie te nemen, maar de kosten over de (rest)levensduur af te schrijven, nemen de lasten voor groot onderhoud op korte termijn af.

Gemeenteraad en college van B&W vinden het belangrijk dat water, groen, wegen en wijken er verzorgd uitzien. Gemeente Almelo investeert de komende jaren dan ook extra in de openbare ruimte.

Er is € 150.000 per jaar beschikbaar gesteld om het onderhoudsniveau te verhogen. Daarnaast wordt er de komende jaren in toenemende mate geïnvesteerd in wegen, fietspaden, tunnels en bruggen. Er is een structureel budget beschikbaar, oplopend tot 3,5 miljoen per jaar vanaf 2022.

Benodigd voor uitvoering van onderhoud					
Kapitaalgoederen	2019	2020	2021	2022	2023
Vervangen	13.541	12.830	13.023	12.941	12.941
Kapitaallast	3.889	4.357	5.089	5.682	6.110
Groot onderhoud	3.500	3.500	3.500	3.500	3.500
Klein onderhoud	7.186	7.186	7.186	7.186	7.186
Schoonhouden	1.474	1.525	1.689	1.853	1.853
Kwaliteitsverbetering openbare ruimte	100	150	150	150	150
Totaal benodigd	16.149	16.717	17.614	18.370	18.799

Beschikbaar voor uitvoering van onderhoud					
Kapitaalgoederen	2019	2020	2021	2022	2023
Vervangen	7.549	6.838	7.031	6.949	6.949
Kapitaallast	3.467	3.479	3.755	3.892	4.015
Groot onderhoud	2.460	2.460	2.460	2.460	2.460
Klein onderhoud	6.598	6.911	6.911	6.911	6.911
Schoonhouden	1.474	1.474	1.474	1.474	1.474
Inzet eigen dienst	2.383	2.383	2.383	2.383	2.383
Extra middelen kwaliteit verbeteren or	100	150	150	150	150
Extra middelen investeringen infrastructuur	150	2.000	3.000	3.500	3.500
Taakstelling UF	-236	-236	-236	-236	-236
Totaal beschikbaar	16.395	18.620	19.897	20.534	20.657

Benodigd vs beschikbaar voor uitvoering van onderhoud					
Kapitaalgoederen	2019	2020	2021	2022	2023
Benodigd	16.149	16.717	17.614	18.370	18.799
Beschikbaar	16.395	18.620	19.897	20.534	20.657
Verschil benodigd - beschikbaar	247	1.903	2.283	2.164	1.858

Bedragen * 1.000 euro

Figuur 2: Overzicht benodigd-beschikbaar-saldo totaal per type onderhoud

Toelichting op de tabel:

- Het benodigde bedrag is een doorrekening van areaal en eenheidsprijs bij vastgesteld kwaliteitsniveau. Dit is per discipline beschreven in de hierna volgende hoofdstukken en is financieel gedetailleerder uitgewerkt in bijlage 2.
  - De kapitaallast is een afgeleide van de benodigde vervangingsinvesteringen en betreffende rente en afschrijvingslasten welke in begroting worden opgenomen.
- Het beschikbare bedrag komt overeen met de in de begroting opgenomen bedragen.
  - De kapitaallast is een afgeleide van de benodigde vervangingsinvesteringen en betreffende rente en afschrijvingslasten welke in begroting worden opgenomen.

5.2 Noodzakelijke beheer past binnen het budget en geeft tijdelijk een overschot

De totaal beschikbare middelen voor beheer en onderhoud van de kapitaalgoederen zijn voor de periode 2019-2020 toereikend om het noodzakelijke beheer en onderhoud uit te voeren. Voorwaarde is wel dat budgetten worden herverdeeld tussen taakvelden en dat middelen die nu beschikbaar zijn voor onderhoud kunnen worden inzet om de kapitaallasten van investeringen te dekken.

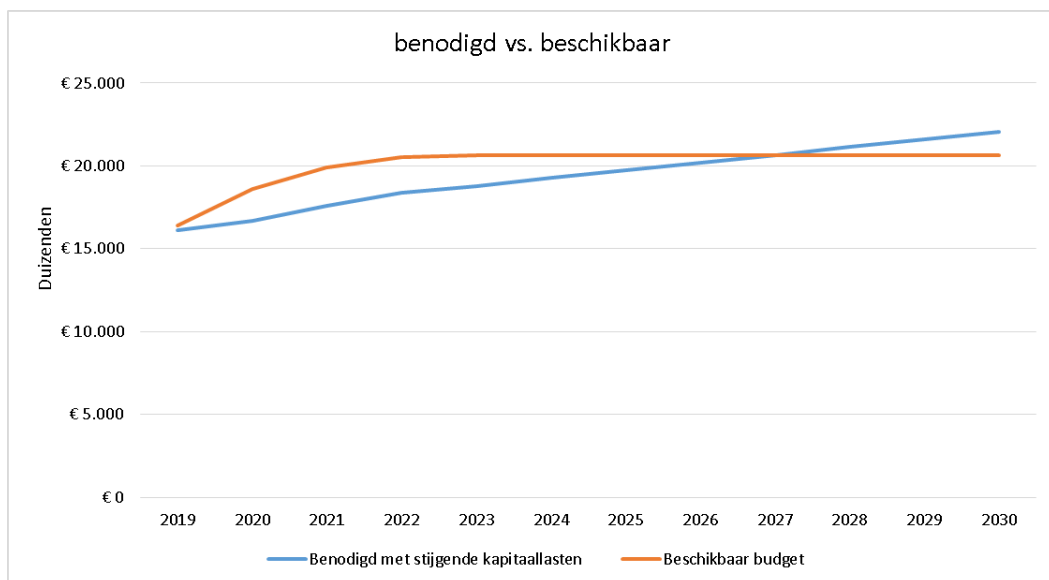
Door het activeren van levensduur verlengende maatregelen ontstaat de eerste jaren een budgetoverschot. Dit overschot neemt in 2022 af door een stijging van de kapitaallasten en zal in 2027 negatief zijn.

5.3 Consequentie middellange termijn: beschikbare middelen schieten tekort

Het activeren van uitgaven biedt ruimte op de begroting voor de korte termijn. De kapitaallasten kunnen worden opgevangen binnen het budget. Ook na 2023 blijven vervangingsinvesteringen noodzakelijk en zullen de kapitaallasten blijven stijgen. De eerste vrijval van kapitaallasten is op zijn vroegst pas te verwachten over 20 jaar.

Bij gelijkblijvend budget overstijgen hierdoor de totale lasten voor onderhoud en vervanging rond 2027 het beschikbare budget, zie figuur.

De stijgende kapitaallasten dienen structureel binnen de begroting te worden opgenomen. Dit leidt tot de conclusie dat het huidige budget op de middellange en langere termijn in ieder geval beschikbaar moet blijven. Het overschot op korte termijn kan in de eerste jaren worden gereserveerd ter dekking van de lasten van groot onderhoud op middellange en langere termijn.

Figuur 3: Overzicht kapitaallasten middellange termijn

5.4 De kosten fluctueren

De kosten voor het beheer van kapitaalgoederen fluctueren van jaar tot jaar. Het areaal kent geen homogene leeftijdsopbouw, doordat in sommige jaren veel meer kapitaalgoederen zijn gerealiseerd dan in andere jaren. Ook staan de kapitaalgoederen continue bloot aan invloeden van buitenaf. Pieken in onderhoud, maatschappelijke ontwikkelingen en afstemming met andere projecten in de openbare ruimte zorgen voor allerlei ritmewisselingen in beheer en onderhoud. De uitgaven zijn daarom niet altijd in vaste jaarbudgetten te passen. Met een voorziening voor groot onderhoud, kunnen de exploitatielasten worden geëgaliseerd.

5.5 Actuele schikking middelen past niet bij actuele onderhoudsbehoefte per taakveld

De Nota laat zien dat met totaal benodigd beheer de komende 4 jaar past binnen het beschikbare middelen. De verdeling van de middelen over de taakvelden is historisch gegroeid en sluit niet (altijd) meer aan bij de actuele budgetbehoefte per taakveld. Voorgesteld wordt om tot een meer passende herverdeling te komen van het totale budget tussen de taakvelden, zodat de taakvelden met de grootste urgentie kunnen worden bediend.

Onderstaande figuur laat zien hoe de begroting per discipline dient te worden aangepast.

Benodigd	2019	2020	2021	2022	2023
Groen en bomen	2.492	2.548	2.604	2.660	2.716
Spelen en meubilair	288	288	288	288	288
Verharding technisch en reiniging	4.999	5.240	5.594	5.948	6.138
Civieltechnische kunstwerken	637	734	830	927	1.023
VRI	439	509	578	648	717
Openbare verlichting	213	230	246	263	279
Riolering	5.148	5.037	5.191	5.205	5.205
Havens	106	106	106	106	106
Vastgoed	1.726	1.876	2.026	2.176	2.176
Kwaliteitsverbetering openbare ruimte	100	150	150	350	150
Totaal	16.149	16.717	17.614	18.570	18.799

Beschikbaar	2019	2020	2021	2022	2023
Groen en bomen	3.119	3.019	3.019	3.019	3.019
Spelen en meubilair	288	288	288	288	288
Verharding technisch en reiniging	2.781	2.873	2.965	3.057	3.148
Civieltechnische kunstwerken	1.429	1.842	1.842	1.842	1.842
VRI	215	229	244	258	273
Openbare verlichting	213	230	246	263	279
Riolering	5.148	5.037	5.191	5.205	5.205
Havens	106	106	106	106	106
Vastgoed	3.082	3.082	3.082	3.082	3.082
Extra middelen kwaliteit verbeteren or	100	150	150	150	150
Extra middelen investeringen infrastructuur	150	2.000	3.000	3.500	3.500
Taakstelling UF	-236	-236	-236	-236	-236
Totaal	16.631	18.856	20.133	20.770	20.893

Verschil benodigd - beschikbaar	2019	2020	2021	2022	2023
Groen en bomen	627	471	415	359	303
Spelen en meubilair	0	0	0	0	0
Verharding technisch en reiniging	-2.218	-2.367	-2.629	-2.891	-2.989
Civieltechnische kunstwerken	792	1.108	1.012	915	819
VRI	-225	-280	-335	-390	-445
Openbare verlichting	0	0	0	0	0
Riolering	0	0	0	0	0
Havens	0	0	0	0	0
Vastgoed	1.356	1.206	1.056	906	906
Extra middelen kwaliteit verbeteren or	0	0	0	200	0
Extra middelen investeringen infrastructuur	150	2.000	3.000	3.500	3.500
Taakstelling UF	-236	-236	-236	-236	-236
Verschil benodigd - beschikbaar	247	1.903	2.283	2.364	1.858

Bedragen * 1.000 euro

Figuur 4: Overzicht benodigd-beschikbaar-saldo totaal per discipline

5.6 Kansen voor bestuurlijke ambities en maatschappelijke opgaven

Renovatie en vervanging van kapitaalgoederen zijn ingrijpende maatregelen. Tegelijkertijd een kans om invulling te geven aan bestuurlijke ambities en maatschappelijke opgaven. Zo kan met

vervanging van kapitaalgoederen worden bijgedragen aan bestuurlijke ambities voor onder andere economie, binnenstad, duurzaamheid en veiligheid.

Het gegeven inzicht in deze nota vergroot de ruimte om met interne én externe partners projecten af te stemmen en te combineren. Combinatie levert niet alleen financieel voordeel op, maar vermindert ook de overlast van gebruikers en omwonenden. Dit komt tot uiting in het proces van de totstandkoming van het IMOP.

Daarnaast biedt het ook meerwaarde bij het Wijkgericht werken. Iets verder vooruitkijken biedt de flexibiliteit om het beheer en onderhoud dichterbij de samenleving te brengen. In samenspraak, in welke vorm ook, kan worden ingespeeld op wens en werkelijkheid in de wijk.

Overzicht van de totale opgave voor de komende jaren, maakt ook het anticiperen op pieken mogelijk. Projecten kunnen op basis van een goede risicoanalyse naar voren of naar achteren worden geschoven.

6 Uitwerking taakveld verkeer en vervoer (grijs)

6.1 Verharding

Verharding vormt de basis voor een goede en veilige bereikbaarheid van de stad. Goed onderhouden verharding draag daarnaast bij aan het comfort en veiligheid van de weggebruikers en de aantrekkelijkheid van de openbare ruimte.

Omvang

Almelo beschikt over ruim 4,4 miljoen m² verharding.

Arealen verharding	Asfalt	Elementen	Beton	Overig	Totaal
Fietspad	234.200	28.400	5.100	2.200	269.900
Parkeren en overig	57.400	383.200	2.600	7.400	450.600
Rijbaan	1.814.200	866.900	13.200	37.300	2.731.600
Voetpad	25.300	924.100	5.200	16.800	971.400
Totaal	2.131.100	2.202.600	26.100	63.700	4.423.500

Figuur 5: overzicht areaal in m² per februari 2019, bron GBI Almelo

Beleidskader

Het verzorgend onderhoud (schoon) is gericht op een basis- of lage kwaliteit, op basis van het IBOR-plan⁴ dat vastgesteld is in 2015.

Voor het technisch onderhoud (heel en veilig) is geen beleidskader vastgesteld. Wel heeft de gemeente op grond van de Wegenwet een zorgplicht voor het in goede staat houden van de wegverhardingen. Om te voldoen aan de zorgplicht wordt aangesloten bij de standaard CROW-systematiek voor rationeel wegbeheer. Door toepassing van deze systematiek wordt op basis van inspecties de juiste onderhoudsmaatregel op het juiste moment gepland en uitgevoerd. Hierbij zijn de omvang en kosten van het onderhoud zo laag mogelijk.

Staat van onderhoud

Het verzorgend onderhoud voldoet aan de beleidsmatige ambitie of vastgesteld kwaliteitsniveau. De technische kwaliteit is redelijk tot goed en tegelijkertijd op een kritisch punt beland. Doordat er in de afgelopen jaren onvoldoende geld beschikbaar was voor het vervangen van verharding, heeft een deel van de verharding de economische levensduur overschreden.

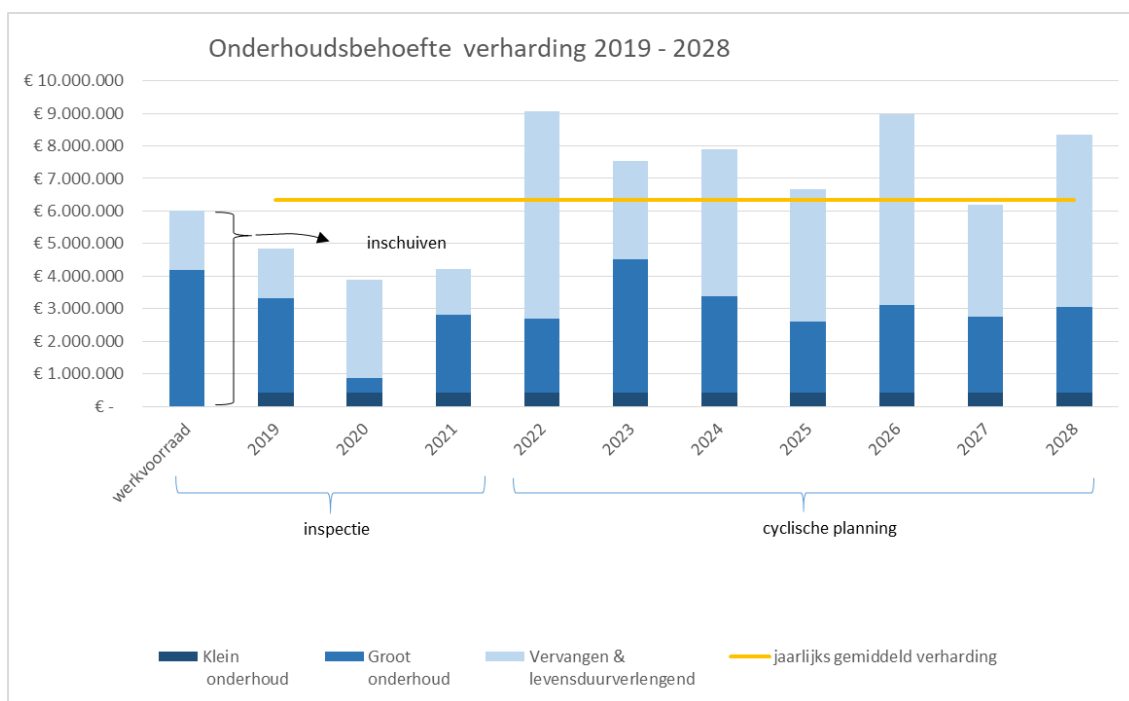
Deze verharding wordt met klein onderhoud op niveau gehouden, terwijl het economisch voordeliger is die verharding te vervangen. Het klein onderhoud is noodzakelijk om de veiligheid te garanderen, maar is geen efficiënte of effectieve methode. De tijdelijke reparaties zijn relatief duur en de behoefte aan groot onderhoud blijft bestaan. Zie ook de toelichting bij [§ 4.3](#).

Investeringsbehoefte

⁴ Plan voor integraal Beheer Openbare Ruimte, waarbij voor het verzorgend onderhoud per gebiedstype is vastgesteld hoe schoon en netjes het moet zijn. Er is destijds gekozen voor het scenario "zuinig" waarbij een sober onderhoud centraal staat. Dat betekent voor de gebiedstypes centrum, wonen, hoofdroutes, parken een accentpunt kwaliteitsniveau basis. En voor de gebiedstypes werken, water en watergangen, grote groengebieden, groene longen en buitengebied kwaliteitsniveau laag.

De kosten van verzorgend en klein onderhoud zijn vrij stabiel. De kosten voor het groot onderhoud en vervanging variëren. Dit komt doordat er geen homogene leeftijdsopbouw is en er veel externe invloeden zijn, zoals weersomstandigheden en belasting door verkeer. In Almelo zijn relatief veel wegen aangelegd zo rond de jaren '70 van de vorige eeuw. Dit zijn bijvoorbeeld de wijken Schelfhorst en Windmolenbroek die in een relatief kort tijdsbestek gerealiseerd zijn. Dit zie je terug in de vervangingspiek van wegen na 2022.

De achterstand in groot onderhoud en met name de vervanging welke in de afgelopen jaren is ontstaan (in onderstaande figuur benoemd als werkvoorraad), zal de komende drie jaar worden ingelopen.

Figuur 6: Verwachte onderhoudsbehoefte verharding 2018 [bron Almelo en Antea Group 2018]

Financiële vertaling

Wij stellen voor om:

1. levensduur verlengende maatregelen en investeringen te activeren (conform BBV);
2. en schommelingen in kosten groot onderhoud op te vangen met een voorziening voor integraal Groot Civieltechnisch Onderhoud.

Deze financiële strategie sluit aan bij de uitgangspunten van het BBV en is er op gericht de uitgaven zoveel mogelijk constant te houden.

Met het voorstel van het inrichten van een voorziening wordt vooruitgelopen op het op korte termijn beschikbaar komen van beheersplannen. Indien deze beheersplannen aanwezig zijn mag volgens het BBV een egalatievoorziening worden gevormd.

Ongeveer 25 % van de kosten voor vervanging van verharding wordt gedekt uit riolering, omdat de vervanging van de verharding een gevolg is van de noodzaak om het onderliggend riool te vervangen. Dit deel van de kosten is niet aan dit taakveld toegerekend.

Doordat al het levensduur verlengend onderhoud en vervanging geactiveerd wordt ontstaat er in de komende jaren een overschot op het budget. Als gevolg van de jaarlijkse investeringen zal de kapitaallast geleidelijk stijgen, waardoor op de lange termijn (2028) mogelijk een tekort op het budget zal ontstaan.

Het onderdeel reiniging van verharding is kostenneutraal opgenomen. Reiniging wordt uitgevoerd door Twente Milieu. Twente Milieu herijkt haar kostprijzen en heeft de gemeente geïnformeerd dat dit leidt tot een stijging van de kosten. De gevolgen en eventuele alternatieven worden op dit moment onderzocht. Voor een nadere toelichting verwijzen we naar de perspectiefnota.

Benodigd	2019	2020	2021	2022
Kapitaallast levensduurverlengend onderhoud en vervanging	190.000	380.000	570.000	760.000
Groot onderhoud	2.900.000	2.900.000	2.900.000	2.900.000
Klein onderhoud	435.000	435.000	435.000	435.000
Schoon houden	1.473.555	1.524.555	1.688.555	1.852.555
Totale kosten	4.998.555	5.239.555	5.593.555	5.947.555
Beschikbaar	2.781.053	2.872.886	2.964.720	3.056.553
Saldo	-2.217.502	-2.366.669	-2.628.835	-2.891.002

Figuur 7: Overzicht benodigd vs. beschikbaar budget verharding

6.2 Civieltechnische kunstwerken

Kunstwerken zijn belangrijke en kostbare objecten in de openbare ruimte. Bruggen, viaducten en sluizen moeten betrouwbaar functioneren om de stad goed en veilig bereikbaar te houden zowel over de weg als over het water.

Omvang

De gemeente Almelo is verantwoordelijk voor het onderhoud van ruim 230 kunstwerken. Dit loopt uiteen van bruggen en viaducten tot grotere overkluizingen (gemetseld of beton). Ook de kademuren zijn hierin meegenomen.

Beleidskader

Het verzorgend onderhoud (schoon) is gericht op een basis- of lage kwaliteit, op basis van het IBOR-plan dat vastgesteld is in 2015.

Er is geen beleidskader voor het technisch beheer van civieltechnische kunstwerken. Omdat veel van de kunstwerken echter deel uitmaken van het wegennet, geldt ook hier de wettelijke zorgplicht. Om vast te stellen welk onderhoud minimaal nodig is, maakt Almelo gebruik van de landelijk gehanteerde normen voor conditiemetingen (NEN 2767-4⁵).

Staat van onderhoud

Als gevolg van meerdere incidenten in binnen- en buitenland is de aandacht voor het beheer en onderhoud van kunstwerken de afgelopen jaren gegroeid. In 2015 heeft Almelo de "impactvisie" opgesteld en zijn voor de 31 grootste en meest kwetsbare kunstwerken aanvullende financiële middelen beschikbaar gesteld. Inmiddels zijn 29 van deze kunstwerken in goede conditie gebracht. De laatste 2 objecten volgen dit jaar.

⁵ De norm NEN 2767 is conditiemeting het instrument voor het objectief en uniform meten van de fysieke kwaliteit van bouw- en installatiedelen van gebouwen en/of infrastructuur.

In 2019 wordt de impactvisie geëvalueerd en een nieuwe inspectie uitgevoerd, waarbij de actuele conditie van alle kunstwerken in beeld wordt gebracht. Deze inspectie betreft een nieuwe nulmeting nadat achterstanden zijn weggewerkt.

Investeringsbehoefte

Op basis van het geplande onderhoud en ervaringscijfer is een raming gemaakt van de investeringsbehoefte voor levensduur verlengend onderhoud en vervanging in de komende vier jaar. Gemiddeld bedraagt dit € 1.755.500 per jaar.

N.B. De inspectie die in 2019 wordt uitgevoerd zal een gedetailleerder beeld geven van de benodigde investeringen. Op dit moment is er echter geen reden om aan te nemen dat dit zal leiden tot grote afwijkingen op de geraamde investeringen.

Financiële vertaling

De financiële strategie sluit aan bij de uitgangspunten van het BBV en is er op gericht de uitgaven zoveel mogelijk constant te houden:

1. levensduur verlengende maatregelen en investeringen worden geactiveerd;
2. en schommelingen in kosten worden opgevangen met een voorziening.

Met het voorstel van het inrichten van een voorziening wordt vooruitgelopen op het op korte termijn beschikbaar komen van beheersplannen. Indien deze beheersplannen aanwezig zijn mag volgens het BBV een egalisatievoorziening worden gevormd.

Doordat al het levensduur verlengend onderhoud en vervanging geactiveerd wordt ontstaat er in de komende jaren een overschot op het budget.

NB. Indien groot onderhoud uitgevoerd wordt op civieltechnische kunstwerken betreft dit altijd levensduur verlengend onderhoud.

Benodigd	2019	2020	2021	2022
Kapitaallast levensduurverlengend onderhoud en vervanging	96.553	193.105	289.658	386.210
Groot onderhoud	0	0	0	0
Klein onderhoud	540.500	540.500	540.500	540.500
Schoon houden	0	0	0	0
Totale kosten	637.053	733.605	830.158	926.710
Beschikbaar	1.428.874	1.841.874	1.841.874	1.841.874
Saldo	791.822	1.108.269	1.011.717	915.164

Figuur 8: Overzicht benodigd vs. beschikbaar budget civieltechnische kunstwerken

6.3 Openbare verlichting

Gedurende de nacht draagt de openbare verlichting bij aan het waarborgen van de verkeersveiligheid, sociale veiligheid en leefbaarheid. De verlichtingsobjecten kunnen worden opgedeeld in masten, armaturen en lampen.

Omvang

Gemeente Almelo heeft circa⁶ 15.000 verlichtingsobjecten in eigendom.

⁶ Het exacte aantal verlichtingsobjecten is niet bekend, omdat het areaal voor het laatst geïnventariseerd is 2010. In 2019 wordt een nieuwe inventarisatie uitgevoerd. De verwachte afwijking op de genoemde arealen is naar verwachting marginaal.

Arealen Openbare Verlichting		
Armaturen	15.000	st
Masten	14.500	st
Lampen	15.000	st

Figuur 9: overzicht areaal openbare verlichting, bron Almelo

Beleidskader

Er is geen actueel beleidskader voor de openbare verlichting. Voor het verzorgend onderhoud (schoon) geldt een basis- of lage kwaliteit, op basis van het IBOR-plan dat vastgesteld is in 2015, maar dit wordt in de praktijk niet gehanteerd.

Het beheer is gebaseerd op het beschikbare budget, waarbij het minimale onderhoud wordt uitgevoerd om de veiligheid en functionaliteit te borgen. Verzorgend onderhoud zoals reinigen en schilderen wordt nauwelijks uitgevoerd.

Staat van onderhoud

De staat van onderhoud is redelijk tot slecht. Desondanks functioneert de openbare verlichting goed. Dit is mogelijk doordat onevenredig veel klein onderhoud wordt uitgevoerd, terwijl het economisch voordeliger is die verlichting te vervangen. Doordat er onvoldoende middelen beschikbaar waren voor vervanging, was het tot op heden niet mogelijk deze tendens te doorbreken.

Investeringsbehoefte

Door de openbare verlichting om te vormen naar LED kan sterk bespaard worden op de energie- en onderhoudskosten. Op dit moment wordt onderzocht of een versnelde omzetting van de openbare verlichting naar LED technisch- en financieel-economisch haalbaar is. De investeringsbehoefte is daarom in deze nota niet verder uitgewerkt.

Financiële vertaling

Vanwege het onderzoek dat op dit moment wordt uitgevoerd naar de versnelde omzetting van de openbare verlichting naar LED, zijn de benodigde middelen voor het onderhoud van de openbare verlichting in de komende vier jaar niet uitgewerkt. In onderstaand overzicht is het beschikbare budget "bevroren" en zijn benodigde middelen gelijkgesteld met beschikbare middelen. Bij de eerstvolgende actualisering van de nota zullen de uitkomsten worden verwerkt.

Benodigd	2019	2020	2021	2022
Kapitaallast levensduurverlengend onderhoud en vervanging	16.467	32.933	49.400	65.867
Groot onderhoud	0	0	0	0
Klein onderhoud	196.911	196.911	196.911	196.911
Schoon houden	0	0	0	0
Totale kosten	213.378	229.844	246.311	262.778
Beschikbaar	213.378	229.844	246.311	262.778
Saldo	0	0	0	0

Figuur 10: Overzicht benodigde vs. beschikbaar budget openbare verlichting

6.4 Verkeer (regel) installaties (VRI)

Verkeer (regel) installaties (VRI)

Met de verkeersregelinstallaties (VRI's) en (dynamische) verkeerssystemen wordt het verkeer actief in goede banen geleid. Functioneren is van groot belang om misverstanden te voorkomen. In het onderhoud wordt onderscheid gemaakt in de VRI zelf, de bekabeling en het wegmeubilair en de verkeerssystemen.

Omvang

De gemeente Almelo heeft op dit moment 47 verkeersregelinstallaties (VRI's) in haar bezit. Naast de verkeersregelinstallaties bezit de gemeente Almelo ook nog een dynamisch busstation, een aantal DRIPS en een parkeerverwijssysteem.

Beleidskader

Er is geen specifiek beleid voor VRI's. Voor het verzorgend onderhoud (schoon) geldt een basis- of lage kwaliteit, op basis van het IBOR-plan dat vastgesteld is in 2015, maar dit wordt in de praktijk niet gehanteerd.

Verkeerslichten moeten voldoen aan de wettelijke regels uit de Regeling verkeerslichten. In deze regeling staan voorschriften op het gebied van toepassing, inrichting, plaatsing, kleur, afmeting en materiaal van verkeerslichten. En omdat de VRI's deel uitmaken van het wegennet, geldt ook hier de wettelijke zorgplicht.

Om aan de wetgeving te voldoen, worden de NEN-normen en CROW-richtlijnen gehanteerd. Deze normen zijn niet verplicht, maar worden wel als maatgevend beschouwd bij het onderhoud van VRI's. Ook uit jurisprudentie is gebleken dat deze richtlijnen juridische zwaar wegen bij rechterlijke toetsing.

Het beheer is gebaseerd op het beschikbare budget, waarbij het minimale onderhoud wordt uitgevoerd om de doorstroming en functionaliteit zo goed mogelijk te borgen. Verzorgend onderhoud zoals reinigen en schilderen wordt nauwelijks uitgevoerd en ook het preventief onderhoud is minimaal.

Staat van onderhoud

De staat van VRI's is matig tot slecht. De meeste VRI's zijn sterk verouderd en het onderhoud en met name de vervanging van de automaten, blijft achter bij de landelijk geadviseerde minimale termijnen. Dit uit zich in een toenemend aantal storingen, waardoor functionaliteit in het geding komt en veiligheidsrisico's ontstaan. Een voorbeeld hiervan zijn een toenemend aantal incidenten, waarbij als gevolg van storingen bij de VRI's van gemeente Almelo filevorming ontstaat op de A35.

In 2019 is gestart met een inspectie om exact inzicht te krijgen in de actuele staat. Op basis daarvan wordt een beheerplan opgesteld met een meerjaren doorkijk voor de te treffen maatregelen.

Investeringsbehoefte

Het CROW adviseert als minimale vervangingstermijn voor de installatie een vervangingscyclus van 40 jaar en voor de automaat 18 jaar. De installaties en automaten variëren sterk in leeftijd. De werkelijke investeringsbehoefte is ook afhankelijk van de actuele technische staat. Aangezien die op dit moment niet in beeld is, is de investeringsbehoefte bepaald aan de hand van de

cyclische afschrijving. Om de werkvoorraad te spreiden, wordt de vervangingsopgave van de komende vier jaar gelijkmatig verspreid.

Financiële vertaling

Doordat het onderhoud van VRI's goed te spreiden is, zijn de onderhoudskosten stabiel. De doorrekening aan de hand van normkosten sluit aan bij de bevindingen van de huidige onderhoudsstaat. Het onderhoudsbudget voor VRI's is niet toereikend om in het minimaal noodzakelijk onderhoud te voorzien en de veiligheid, functionaliteit en een financieel gezonde situatie te borgen.

NB. Indien groot onderhoud uitgevoerd wordt op VRI's betreft dit altijd levensduur verlengend onderhoud.

Benodigd	2019	2020	2021	2022
Kapitaallast levensduurverlengend onderhoud en vervanging	69.479	138.958	208.438	277.917
Groot onderhoud	0	0	0	0
Klein onderhoud	370.000	370.000	370.000	370.000
Schoon houden	0	0	0	0
Totale kosten	439.479	508.958	578.438	647.917
Beschikbaar	214.500	229.000	243.500	258.000
Saldo	-224.979	-279.958	-334.938	-389.917

Figuur 11: Overzicht benodigd vs. beschikbaar budget VRI's

7 Uitwerking taakveld openbaar groen en openluchtrecreatie (groen)

Onder het taakveld groen vallen de onderdelen openbaar groen en bomen en speelvoorzieningen. De budgetten voor deze onderdelen zijn op dit moment verweven. De onderdelen worden daarom los besproken en de financiële vertaling wordt gebundeld.

Daarnaast is het bij groen van belang om goed onderscheid te maken in schoon en vervolgens heel en veilig. Schoon betreft het beeld wat is vastgesteld in het IBOR (“zuinig”). Heel en veilig betreft het technisch onderdeel. Dit technische onderdeel wordt in deze NKG besproken.

7.1 Groen en bomen

Groen en bomen zijn belangrijk voor de kwaliteit van de buitenruimte en de woon- en leefomgeving. Groen nodigt uit om buiten te verblijven en draagt bij aan een aangenaam vestigingsklimaat. Wanneer het groen goed is onderhouden speelt dit een belangrijke rol in de waardering van de buitenruimte.

Omvang

Almelo heeft ruim 41.000 bomen in bezit en circa 400 hectare groen.

Arealen Groen		
Bomen	41.500	st
Cultuurbeplanting	188.500	m2
Hagen	14.500	m2
Plantenbakken	20	st
Natuurlijke beplanting	600.500	m2
Gras	3.074.000	m2
Water	344.000	m2
TOTAAL	4.263.020	m2

Figuur 12: overzicht areaal groen, bron Almelo

Beleidskader

Het groenonderhoud is gericht op een basis- of lage kwaliteit, op basis van het IBOR-plan dat vastgesteld is in 2015. Voor het beheer van bomen is geen beleidskader vastgesteld. Wel geldt op basis van het burgerlijk wetboek een zorgplicht. De eigenaar van een boom moet aantoonbaar voldoende zorg verrichten. Het beheer van bomen is budget gestuurd. Op basis van veiligheidscontroles wordt het meest urgente onderhoud uitgevoerd.

Staat van onderhoud

Het groen voldoet aan de vastgestelde kwaliteitsniveaus basis en laag, volgens het scenario “zuinig” welke in het IBOR is vastgesteld. De technische staat van het groen is in 2015 geïntariseerd, waarna de meeste beplantingen met een slechte technische staat zijn gerenoveerd. In 2019 zal opnieuw een inspectie worden uitgevoerd.

Bij bomen is sprake van een behoorlijke achterstand in het onderhoud. Dit is veroorzaakt door een tekort in het budget, toenemende schade door essentaksterfte, de kastanjebloedingsziekte en de voorjaarsstorm van 2018. Op dit moment richten we ons op de (veiligheids)snoei om het bomenbestand veilig te krijgen.

Investeringsbehoefte

Op basis van het geplande onderhoud en ervaringscijfers is een raming gemaakt van de investeringsbehoefte voor levensduur verlengend onderhoud en vervanging in de komende vier jaar. Gemiddeld bedraagt dit € 1.017.500 per jaar voor groen en bomen.

Financiële vertaling

Door de vernieuwde BBV moeten alle investering in groen gekapitaliseerd worden. De benodigde investeringen kunnen daardoor binnen de beschikbare middelen opgevangen worden.

Benodigd	2019	2020	2021	2022
Kapitaallast levensduurverlengend onderhoud en vervanging	55.963	111.925	167.888	223.850
Groot onderhoud	0	0	0	0
Klein onderhoud	2.436.500	2.436.500	2.436.500	2.436.500
Schoon houden	0	0	0	0
Totale kosten	2.492.463	2.548.425	2.604.388	2.660.350
Beschikbaar	3.119.392	3.019.392	3.019.392	3.019.392
Saldo	626.929	470.967	415.004	359.042

Figuur 13: Overzicht benodigd vs. beschikbaar openbaar groen en bomen

7.2 Speelvoorzieningen en meubilair

De aanwezigheid van speelplaatsen in de openbare ruimte draagt bij aan een aantrekkelijke woonomgeving en aan (spontane) ontmoetingen. Bovenal stimuleert het kinderen tot bewegen, wat essentieel belang is in hun ontwikkeling.

Omvang

In 2014 is er een taakstelling op de speelvoorzieningen opgelegd om 75% van het totale vervangingsbudget te bezuinigen. Doelstelling was om het aantal speelvoorzieningen terug te brengen waardoor ook een taakstelling van 20% op beheer gerealiseerd kon worden. De taakstellingen zijn financieel ingeboekt. Het areaal speelvoorzieningen nog niet terug gebracht, omdat door de goede staat van onderhoud het areaal nog enige jaren in stand kon worden gehouden. Dit lukt nu niet meer. Op dit moment wordt dan ook gewerkt aan een saneringsplan voor de speelvoorzieningen. Daarom is er voor gekozen om het huidige budget speelvoorzieningen te “bevroeren”, in afwachting van het daadwerkelijk terug brengen van het areaal. In de tweede helft van 2019 zal een voorstel aan u aangeboden worden hoe deze taakstelling in te vullen.

Arealen Spelen en meubilair	
Speeltoestellen	750 st
Speelondergronden	27.500 m ²
Straatmeubilair	1.250 st
Hek	16.000 m

Figuur 14: Overzicht areaal spelen en meubilair, bron GBI

Beleidskader

De gemeente is als beheerder wettelijk verplicht te zorgen voor veilige speelvoorzieningen. Deze verplichting volgt uit het Warenwetbesluit attractie- en speeltoestellen (WAS 1997). Dit betekent dat alle speeltoestellen gekeurd en onderhouden moeten worden.

Het besluit (perspectiefnota 2015) inzake taakstelling op speelvoorzieningen dient in de uitvoering doorgevoerd te worden.

In de afgelopen jaren heeft men dit areaal in stand kunnen houden, deels ten laste van andere budgetten. De opgelegde bezuinigingsopgave wordt uitgewerkt in een plan van aanpak waardoor te nemen maatregelen de opgelegde bezuiniging feitelijk moeten inlossen.

Staat van onderhoud

De staat van onderhoud van de speeltoestellen is op dit moment goed, maar bereikt een kritisch peil, waarbij niet het gehele areaal in stand gehouden kan worden. Om areaal en beschikbare middelen duurzaam in balans te brengen wordt gewerkt aan een saneringsplan.

Investeringsbehoefte

In afwachting van de keuzes die gemaakt gaan worden met betrekking tot het afstoten van speelvoorzieningen zal de investeringsbehoefte op een later moment worden bepaald.

Financiële vertaling

In deze financiële vertaling zijn de speelvoorzieningen en meubilair in één overzicht uitgewerkt, omdat de beschikbare budgetten op dit moment nog zijn verweven.

Benodigd	2019	2020	2021	2022
Kapitaallast levensduurverlengend onderhoud en vervanging	0	0	0	0
Groot onderhoud	0	0	0	0
Klein onderhoud	288.000	288.000	288.000	288.000
Schoon houden	0	0	0	0
Totale kosten	288.000	288.000	288.000	288.000
Beschikbaar	288.000	288.000	288.000	288.000
Saldo	0	0	0	0

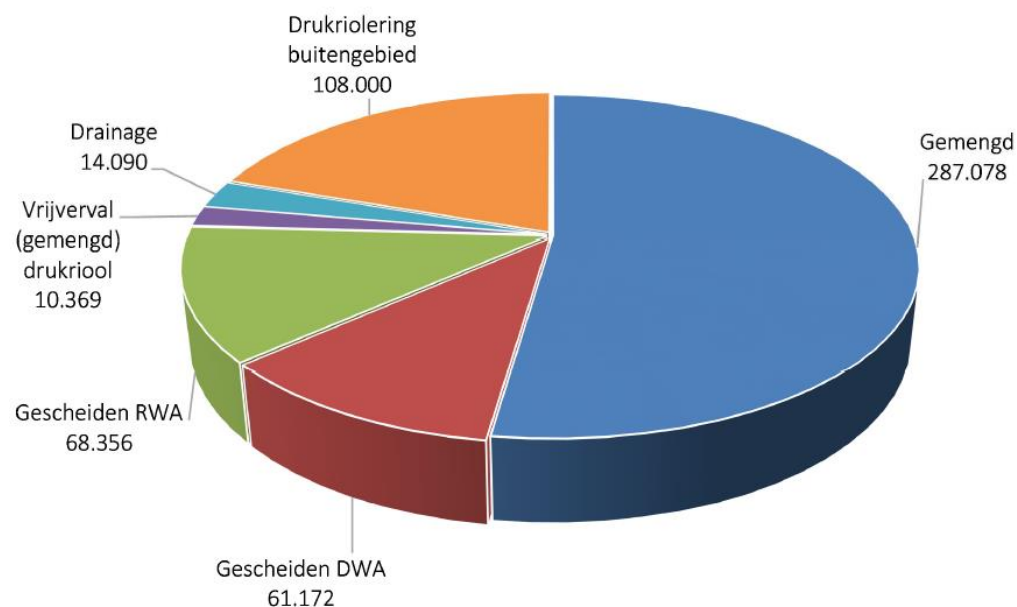
Figuur 15: Overzicht benodigd vs. beschikbaar budget speelvoorzieningen en meubilair

8 Uitwerking taakveld riolering (blauw)

De inzamelen en het afvoeren van afvalwater, hemelwater en overtollig grondwater is belangrijk voor de leefbaarheid van de stad en de volksgezondheid.

Omvang

Het gehele rioolstelsel met alle objecten en voorzieningen is een enorm kapitaalgoed. De totale vervangingswaarde is bijna € 350 mln. In totaal betreft het ca. 549 km aan ondergronds leidingwerk. Hier komt nog een groot aantal objecten zoals bijvoorbeeld minigemalen buitengebied (>375 stuks), rioolgemalen, bergbezinkvoorzieningen en andere constructies (>120 stuks) bij.

Figuur 16: lengte riolering per stelseltype [bron VGRP]

Beleidskader

Het beleid voor riolering is vastgelegd in het Verbreed Gemeentelijk Riolerings Plan uit 2015. Het VGRP wordt in 2019 geactualiseerd. Om vast te stellen welk beheer en onderhoud nodig is, worden inspecties uitgevoerd op basis van landelijk gehanteerde NEN-normen voor riolering. Voor drainage is op dit moment geen beheerstrategie uitgewerkt. Dit is een relatief jong onderdeel van het rioolbeheer en zal in het nieuw op te stellen VGRP worden uitgewerkt.

Staat van onderhoud

Riolering wordt in Almelo in gemiddeld 65 jaar afgeschreven. Om zicht te houden op de staat van de riolering wordt de riolering die ouder is dan 40 jaar elke 10 jaar geïnspecteerd. De actuele staat van onderhoud van de riolering is redelijk tot goed.

Investeringsbehoefte

Door de leeftijd van de riolering te combineren met de afschrijvingstermijn van 65 jaar, wordt inzicht verkregen in de investeringsbehoefte.

Financiële vertaling

De benodigde en beschikbare middelen zijn uitgewerkt en vastgesteld in het vGRP uit 2015. De kosten worden gedekt uit de rioolheffing die ook op basis van het vGRP is vastgesteld. Rioleringsvormt hiermee een aparte categorie in de Nota Kapitaalgoederen.

Benodigd	2019	2020	2021	2022
Kapitaallast levensduur	3.311.000	3.200.000	3.354.000	3.368.000
Groot onderhoud	0	0	0	0
Klein onderhoud	1.837.000	1.837.000	1.837.000	1.837.000
Schoon houden	0	0	0	0
Totale kosten	5.148.000	5.037.000	5.191.000	5.205.000
Beschikbaar	5.148.000	5.037.000	5.191.000	5.205.000
Saldo	0	0	0	0

Figuur 17: Overzicht benodigd vs. beschikbaar budget riolering

9 Uitwerking taakveld havens

De Almelose havens ondergaan de komende jaren een forse ingreep door de verdieping van het Twentekanaal en het aanpassen van de havens op scheepvaartklasse 5a. Hierover hebben het college van B&W en de raad begin 2019 een besluit genomen.

De onderhoudssituatie zal in samenhang met deze investering om nadere afstemming vragen. Mede hierdoor is voor de korte termijn voorzien in het aanhouden van de reguliere onderhoudsmiddelen en het gehele havencomplex binnen 2 jaar opnieuw in beschouwing te nemen.

Omvang

Begin 2019 hebben het college van B&W en de raad een besluit genomen om de kade aan de Buitenhaven Oost aan te passen en de insteekhavens voor te bereiden op het geschikt voor klasse 5a binnenvaart. In de meerjarenbegroting 2019 heeft onze raad middelen beschikbaar gesteld voor het gemeentelijke deel van de projectfinanciering. Dit betreft het aanpassen/vernieuwen van 350 m kade buitenhaven west, het in beeld brengen c.q. vernieuwen van alle koppen van de insteekhavens, baggeren tot gewenste diepte en het verstevigen onderwaterbodem daar waar nodig.

Mede vanwege de gewenste spreiding van lasten is gekozen voor uitvoering in de laatste fase van de regeling. In 2020 zal worden gewerkt aan het opstellen van het Definitief Ontwerp alsmede de bestekstekeningen, waarna aan het eind van dat jaar zal worden aanbesteed. Uitvoering vindt dan plaats in 2021. Dit is direct aansluitend aan de werkzaamheden van Rijkswaterstaat aan de hoofdvaargeul.

De onderbouwing van de werkzaamheden van de havenaanpassingen zijn uitgewerkt en berekend op basis van de bestekken, gemaakt door een waterbouwkundig extern ingenieursbureau.

De financiële gevolgen inzake de kapitaalslasten voor de uitvoering van de Almelose opgave zijn meegenomen in de meerjarenbegroting.

Beleidskader

Het havenbeleid van Almelo zal in samenspraak worden vormgegeven met het Regionaal Havenbedrijf Twente.

Staat van onderhoud

Het huidige havencomplex kent achterstand in onderhoud. In 2019 wordt in de havenkom ter hoogte van Van Merkensteijn geïnvesteerd om de achterstanden ongedaan te maken. De overige onderhoudssituatie van het havencomplex zal worden uitgelijnd op basis van de werkzaamheden die voortvloeien uit de aanpassingen van de kades en verdieping van de haven.

Investeringsbehoefte

Voor de Almelose scope van het project verruiming Twentekanalen is een krediet ter beschikking te stellen ter grootte van € 3,9 mln., waarvan € 1,2 mln. aan toegezegde CEF subsidie van de Europese Unie.

Op dit moment vindt regionaal overleg plaats om alle regionale havens regionaal te gaan beheren. Een en ander rond het gemeentelijk haven bedrijf Twente (GHT). Tot duidelijkheid hierover is zullen de budgetten “bevroren” worden.

Financiële vertaling

In onderstaand schema zijn de investeringen van de aanpassingen in de havens nog niet nader uitgewerkt, aangezien hier nog geen planuitwerking van beschikbaar is.

Wij volstaan in het opnemen van de huidige reguliere middelen ter overbrugging.

Benodigd	2019	2020	2021	2022
Kapitaallast levensduurverlengend onderhoud en vervanging	0	0	0	0
Groot onderhoud	0	0	0	0
Klein onderhoud	106.000	106.000	106.000	106.000
Schoon houden	0	0	0	0
Totale kosten	106.000	106.000	106.000	106.000
Beschikbaar	106.000	106.000	106.000	106.000
Saldo	0	0	0	0

Figuur 18: Overzicht benodigd vs. beschikbaar budget havens

10 Uitwerking taakveld gebouwen (rood)

Omvang

De gemeente Almelo beheert 113 vastgoedobjecten, waarvan 89 algemeen en 24 sport-gerelateerd.

Beleidskader

Er is geen specifiek beleid. De landelijke normen uit de NEN2767 worden aangehouden. Het beheer is er op gericht de gebouwen sober en doelmatig in stand te houden. Er is een gedragslijn dat vastgoed zo mogelijk wordt afgestoten. Op deze panden vindt minimaal onderhoud plaats.

Staat van onderhoud

Veel panden zijn in matige staat op basis van een conditiemeting van een aantal panden. Er is een werkvoorraad met achterstallig onderhoud. Er is geen sprake van kapitaalvernietiging. Met veel klein onderhoud en reparatie worden de risico's beperkt. Consequentie is wel dat er meer storingen (lekkages, uitval ketel, etc.) optreden en een lagere beeldkwaliteit is. Het uitgangspunt is om eens per 3 jaar een inspectie te doen.

Investeringsbehoefte

Voor het onderhoud van deze objecten is een 5-jaren programma opgesteld voor 2019 - 2023. De basis voor de meerjaren-doorkijk zijn de cijfers uit het MOP 2019-2023. In het MOP zijn de maatregelen beschreven welke moeten worden genomen om het onroerend goed in stand te houden. Als basis is hiervoor het beheerprogramma PLANON gebruikt.

Deze gespecificeerde lijst is per jaar doorgenomen en gescreend op investeringen en groot onderhoud. Investeringen zijn doorgerekend o.b.v. bijbehorende (diverse) afschrijvingstermijnen en op basis van gelijkblijvend areaal. Hier ligt per gebouw een onderbouwing onder.

Financiële vertaling

Benodigd	2019	2020	2021	2022
Kapitaallast levensduurverlengend onderhoud en vervanging	150.000	300.000	450.000	600.000
Groot onderhoud	600.000	600.000	600.000	600.000
Klein onderhoud	1.094.000	1.094.000	1.094.000	1.094.000
Schoon houden	0	0	0	0
Totale kosten	1.844.000	1.994.000	2.144.000	2.294.000
Beschikbaar	3.200.257	3.200.257	3.200.257	3.200.257
Saldo	1.356.257	1.206.257	1.056.257	906.257

Figuur 19: overzicht benodigd vs. beschikbaar budget vastgoed

11 Risico's en onzekerheden lange termijn

11.1 Voorspelbaarheid kosten op langere termijn minder betrouwbaar

Onderhoud en vervanging van kapitaalgoederen is voor de korte termijn (1 – 4 jaar) goed te begroten. Als we verder vooruitkijken, neemt de voorspelbaarheid en daarmee de betrouwbaarheid van de begrotingen af.

De gemiddelde degradatie van de kapitaalgoederen kan voor de middellange termijn (5 – 10 jaar) redelijk worden voorspeld. Op basis van een cyclische afschrijving kan hiervoor budget worden gereserveerd.

Het gedrag van kapitaalgoederen op lange termijn (> 10 jaar) is echter erg onzeker. Enerzijds, omdat de kapitaalgoederen continue blootstaan aan veranderlijke invloeden van buitenaf zoals weer en gebruik. Anderzijds, omdat moeilijk te voorspellen is welke functionaliteit van de objecten in de toekomst gevraagd zal worden. Veranderingen waaraan onze maatschappij momenteel onderhevig is als klimaatadaptatie, energietransitie, mobiliteit-switch zullen fors impact hebben op de openbare ruimte. Dit is een risico, maar biedt ook kansen. Een voorbeeld in Almelo hiervan is het onderzoek dat nu plaatsvindt naar het versneld omvormen van de openbare verlichting naar LED, wat mogelijk leidt tot een sterke reductie op de kosten voor onderhoud en energie.

11.2 Investeringsbehoefte groeit op lange termijn

Bij een ongewijzigde maatschappelijke situatie, zal de investeringsbehoefte in de openbare ruimte op de middellange en lange termijn toenemen. Voor een flink aantal objecten ligt de vervanging verder in de toekomst. Die vallen buiten de scope van 10 jaar van deze nota. Dus de investeringen en daarmee de kapitaallasten zullen nog stijgen. Gevolg daarvan is dat de huidige beschikbare budgetten naar verwachting op termijn niet toereikend zijn. Een gedetailleerde voorspelling is echter niet mogelijk.

Om beter te kunnen anticiperen op de onzekerheden en risico's, zoals geschetst in dit hoofdstuk, stellen wij voor om de adviezen zoals opgenomen in het hierna volgende hoofdstuk over te nemen.

12 Adviezen

Het in deze nota en het onderliggende onderzoek biedt inzicht in omvang van de beheeropgave voor de komende jaren. Vooruit kunnen kijken biedt grote voordelen.

Wij hebben de volgende adviezen:

12.1 Reserve kapitaalgoederen in te stellen

Bij gelijkblijvend budget overstijgen de totale lasten voor onderhoud en vervanging een gegeven moment (2027) het beschikbare budget, zie de figuur in [§ 5.3](#).

Het advies is om het tekort in de eerste jaren na 2027 te dekken uit de vrijval van het verschil tussen benodigd en beschikbaar. Op deze manier zal het break even point op een later moment plaats vinden.

Voor het inrichten van een voorziening is het noodzakelijk dat beheerplannen aanwezig zijn. Omdat er nog geen beheerplannen zijn kan er op dit moment nog geen voorziening worden gevormd. Vooruitlopend hierop kan wel een bestemmingsreserve groot onderhoud gevormd worden welke te zijner tijd kan worden omgevormd tot een voorziening.

12.2 Voorziening groot onderhoud grijs in te stellen

Met de voorziening groot onderhoud grijs kunnen fluctuaties in de kosten voor het taakveld (geen investeringen) geëgaliseerd worden.

12.3 Voorziening groot onderhoud rood in te stellen

Met de voorziening groot onderhoud rood kunnen fluctuaties in de kosten voor het taakveld (geen investeringen) geëgaliseerd worden.

12.4 Het financiële perspectief opnemen in de begroting en de budgetten herschikken

De Nota laat zien dat met totaal benodigd beheer de komende 4 jaar past binnen het beschikbare budget. De verdeling van de middelen over de taakvelden sluit niet geheel aan bij de actuele budgetbehoefte per taakveld. Wij adviseren het beschikbare budget te herschikken, zodat geraamde kosten en beschikbaar budget per taakveld in evenwicht zijn. Zie ook [§ 5.5](#).

Het advies is om in de meerjarenbegroting ook een doorkijk over 4 jaar mee te nemen.

12.5 Beheer plannen op te stellen

Deze nota kapitaalgoederen biedt op hoofdlijn inzicht en grip op het beheer van de kapitaalgoederen. Het is wenselijk het inzicht en de grip verder te vergroten, door het opstellen van beheerplannen.

Het BBV schrijft niet voor dat gemeenten persé beheerplannen moeten hebben voor het onderhouden van kapitaalgoederen. Vanuit het oogpunt van risicobeheersing en inzicht in de financiële positie, wordt het echter wel aangeraden.

Wanneer de gemeente een voorziening wil vormen om lasten van groot onderhoud gelijkmatig te verdelen (egaliseren) is een recent beheerplan wel vereist.

We adviseren de komende twee jaar (2019/2020), waar nodig, per taakveld beheerplannen uit te werken. In ieder geval voor de domeinen waarop voorgesteld wordt een voorziening egalisatie groot onderhoud in te richten.

12.6 De Nota Kapitaalgoederen over twee jaar te actualiseren

De Nota Kapitaalgoederen wordt normaliter eens per 4 jaar geactualiseerd. Gezien de ontwikkelingen rond de extra beschikbare middelen t/m 2022 en de behoefte aan een perspectief op middellange termijn, is het verstandig de Nota tussentijds te actualiseren. Het advies is 2 jaar.

Bijlagen

Bijlage 1 Actuele toestand kapitaalgoederen

Technisch (heel & veilig)		
Beheeronderdeel	Ambitie	Ontwikkeling
Verhardingen	Basis	Kwaliteit gemiddeld matig. Achterstanden aanwezig. Veel klein onderhoud in verband met veiligheid
Civiele kunstwerken		Kwaliteit gemiddeld matig. Inhaalslag gaande (impactvisie)
Verkeersmeubilair & VRI's		Kwaliteit voor zover bekend op orde. Vervangingen noodzakelijk.
Openbaar Groen		Kwaliteit grotendeels op orde. Boombeheer zorg (risico's)
Spelen & meubilair		Kwaliteit gemiddeld matig. Taakstelling speeltoestellen betekent <50% op korte termijn verwijderen.
Openbare verlichting		Kwaliteit laag. Vervangingsprogramma verloopt traag.
Riolering		Kwaliteit voor zover bekend op basis. Inspectieprogramma loopt.
Havens		Kwaliteit matig, Update en upgrade noodzakelijk.
Oevers & beschoeiingen		Geen gegevens
Gebouwen & Sport		Geen gegevens

Bijlage 2 Specificaties financiële onderbouwing per taakveld

Specificatie verharding technisch en reiniging

Benodigd voor uitvoering van onderhoud, jaarlijks voor de periode 2019-2022				
Verhardingen technisch	2019	2020	2021	2022
Vervangen	3.000.000	3.000.000	3.000.000	3.000.000
Kapitaallast	190.000	380.000	570.000	760.000
Groot onderhoud	2.900.000	2.900.000	2.900.000	2.900.000
Klein onderhoud	435.000	435.000	435.000	435.000
Schoonhouden	1.473.555	1.524.555	1.688.555	1.852.555
Totaal	4.998.555	5.239.555	5.593.555	5.947.555
Bedragen x € 1				
Beschikbaar voor uitvoering van onderhoud, jaarlijks voor de periode 2019-2022				
Verhardingen technisch	2019	2020	2021	2022
Vervangen	1.450.000	1.450.000	1.450.000	1.450.000
Kapitaallast	91.833	183.667	275.500	367.333
Groot onderhoud	0	0	0	0
Klein onderhoud	874.665	874.665	874.665	874.665
Schoonhouden	1.473.555	1.473.555	1.473.555	1.473.555
Inzet eigen dienst	341.000	341.000	341.000	341.000
Totaal	2.781.053	2.872.886	2.964.720	3.056.553
Bedragen x € 1				
Benodigd vs beschikbaar voor uitvoering van onderhoud, jaarlijks voor de periode 2019-2022				
Verharding technisch	2019	2020	2021	2022
Benodigd	4.998.555	5.239.555	5.593.555	5.947.555
Beschikbaar	2.781.053	2.872.886	2.964.720	3.056.553
Totaal	-2.217.502	-2.366.669	-2.628.835	-2.891.002
Bedragen x € 1				

Specificatie civiel technische kunstwerken

Benodigd voor uitvoering van onderhoud, jaarlijks voor de periode 2019-2022				
Civiele kunstwerken	2019	2020	2021	2022
Vervangen	1.755.500	1.755.500	1.755.500	1.755.500
Kapitaallast	96.553	193.105	289.658	386.210
Groot onderhoud	0	0	0	0
Klein onderhoud	540.500	540.500	540.500	540.500
Schoonhouden	0	0	0	0
Totaal	637.053	733.605	830.158	926.710
Bedragen x € 1				
Beschikbaar voor uitvoering van onderhoud, jaarlijks voor de periode 2019-2022				
Civiele kunstwerken	2019	2020	2021	2022
Vervangen	600.000	600.000	600.000	600.000
Kapitaallast	33.000	33.000	33.000	33.000
Groot onderhoud	0	0	0	0
Klein onderhoud	1.395.874	1.808.874	1.808.874	1.808.874
Schoonhouden	0	0	0	0
Inzet eigen dienst	0	0	0	0
Totaal	1.428.874	1.841.874	1.841.874	1.841.874
Bedragen x € 1				
Benodigd vs beschikbaar voor uitvoering van onderhoud, jaarlijks voor de periode 2019-2022				
Civiele kunstwerken	2019	2020	2021	2022
Benodigd	637.053	733.605	830.158	926.710
Beschikbaar	1.428.874	1.841.874	1.841.874	1.841.874
Totaal	791.822	1.108.269	1.011.717	915.164
Bedragen x € 1				

Specificatie openbare verlichting

Benodigd voor uitvoering van onderhoud, jaarlijks voor de periode 2019-2022				
Openbare verlichting	2019	2020	2021	2022
Vervangen	260.000	260.000	260.000	260.000
Kapitaallast	16.467	32.933	49.400	65.867
Groot onderhoud	0	0	0	0
Klein onderhoud	196.911	196.911	196.911	196.911
Schoonhouden	0	0	0	0
Totaal	213.378	229.844	246.311	262.778
Bedragen x € 1				
Beschikbaar voor uitvoering van onderhoud, jaarlijks voor de periode 2019-2022				
Openbare verlichting	2019	2020	2021	2022
Vervangen	260.000	260.000	260.000	260.000
Kapitaallast	16.467	32.933	49.400	65.867
Groot onderhoud	0	0	0	0
Klein onderhoud	162.911	162.911	162.911	162.911
Schoonhouden	0	0	0	0
Inzet eigen dienst	34.000	34.000	34.000	34.000
Totaal	213.378	229.844	246.311	262.778
Bedragen x € 1				
Benodigd vs beschikbaar voor uitvoering van onderhoud, jaarlijks voor de periode 2019-2022				
Openbare verlichting	2019	2020	2021	2022
Benodigd	213.378	229.844	246.311	262.778
Beschikbaar	213.378	229.844	246.311	262.778
Totaal	0	0	0	0
Bedragen x € 1				

Specificatie verkeer regel installaties (VRI)

Benodigd voor uitvoering van onderhoud, jaarlijks voor de periode 2019-2022				
Verkeersregelinstallaties	2019	2020	2021	2022
Vervangen	718.750	718.750	718.750	718.750
Kapitaallast	69.479	138.958	208.438	277.917
Groot onderhoud	0	0	0	0
Klein onderhoud	370.000	370.000	370.000	370.000
Schoonhouden	0	0	0	0
Totaal	439.479	508.958	578.438	647.917
Bedragen x € 1				
Beschikbaar voor uitvoering van onderhoud, jaarlijks voor de periode 2019-2022				
Verkeersregelinstallaties	2019	2020	2021	2022
Vervangen	150.000	150.000	150.000	150.000
Kapitaallast	14.500	29.000	43.500	58.000
Groot onderhoud	0	0	0	0
Klein onderhoud	200.000	200.000	200.000	200.000
Schoonhouden	0	0	0	0
Inzet eigen dienst	0	0	0	0
Totaal	214.500	229.000	243.500	258.000
Bedragen x € 1				
Benodigd vs beschikbaar voor uitvoering van onderhoud, jaarlijks voor de periode 2019-2022				
Verkeersregelinstallatie	2019	2020	2021	2022
Benodigd	439.479	508.958	578.438	647.917
Beschikbaar	214.500	229.000	243.500	258.000
Totaal	-224.979	-279.958	-334.938	-389.917

Specificatie Groen en bomen

Benodigd voor uitvoering van onderhoud, jaarlijks voor de periode 2019-2022				
Groen en bomen	2019	2020	2021	2022
Vervangen	1.017.500	1.017.500	1.017.500	1.017.500
Kapitaallast	55.963	111.925	167.888	223.850
Groot onderhoud	0	0	0	0
Klein onderhoud	2.436.500	2.436.500	2.436.500	2.436.500
Schoonhouden	0	0	0	0
Totaal	2.492.463	2.548.425	2.604.388	2.660.350
Bedragen x € 1				
Beschikbaar voor uitvoering van onderhoud, jaarlijks voor de periode 2019-2022				
Groen	2019	2020	2021	2022
Vervangen	0	0	0	0
Kapitaallast	0	0	0	0
Groot onderhoud	353.900	353.900	353.900	353.900
Klein onderhoud	1.275.423	1.175.423	1.175.423	1.175.423
Schoonhouden	0	0	0	0
Inzet eigen dienst	1.490.069	1.490.069	1.490.069	1.490.069
Totaal	3.119.392	3.019.392	3.019.392	3.019.392
Bedragen x € 1				
Benodigd vs beschikbaar voor uitvoering van onderhoud, jaarlijks voor de periode 2019-2022				
Groen	2019	2020	2021	2022
Benodigd	2.492.463	2.548.425	2.604.388	2.660.350
Beschikbaar	3.119.392	3.019.392	3.019.392	3.019.392
Totaal	626.929	470.967	415.004	359.042
Bedragen x € 1				

Specificatie Speelvoorzieningen en meubilair

Benodigd voor uitvoering van onderhoud, jaarlijks voor de periode 2019-2022				
Spelen en meubilair	2019	2020	2021	2022
Vervangen	0	0	0	0
Kapitaallast	0	0	0	0
Groot onderhoud	0	0	0	0
Klein onderhoud	288.000	288.000	288.000	288.000
Schoonhouden	0	0	0	0
Totaal	288.000	288.000	288.000	288.000
Bedragen x € 1				
Beschikbaar voor uitvoering van onderhoud, jaarlijks voor de periode 2019-2022				
Spelen en meubilair	2019	2020	2021	2022
Vervangen	0	0	0	0
Kapitaallast	0	0	0	0
Groot onderhoud	0	0	0	0
Klein onderhoud	100.000	100.000	100.000	100.000
Schoonhouden	0	0	0	0
Inzet eigen dienst	188.000	188.000	188.000	188.000
Totaal	288.000	288.000	288.000	288.000
Bedragen x € 1				
Benodigd vs beschikbaar voor uitvoering van onderhoud, jaarlijks voor de periode 2019-2022				
Spelen en meubilair	2019	2020	2021	2022
Benodigd	288.000	288.000	288.000	288.000
Beschikbaar	288.000	288.000	288.000	288.000
Totaal	0	0	0	0
Bedragen x € 1				

Specificatie riolering

Benodigd voor uitvoering van onderhoud, jaarlijks voor de periode 2019-2022				
Riolering	2019	2020	2021	2022
Vervangen/nieuw	5.089.000	4.378.000	4.571.000	4.489.000
Kapitaallast	3.311.000	3.200.000	3.354.000	3.368.000
Groot onderhoud	0	0	0	0
Klein onderhoud	1.837.000	1.837.000	1.837.000	1.837.000
Schoonhouden	0	0	0	0
Totaal	5.148.000	5.037.000	5.191.000	5.205.000
Bedragen x € 1				
Beschikbaar voor uitvoering van onderhoud, jaarlijks voor de periode 2019-2022				
Riolering	2019	2020	2021	2022
Vervangen	5.089.000	4.378.000	4.571.000	4.489.000
Kapitaallast	3.311.000	3.200.000	3.354.000	3.368.000
Groot onderhoud	0	0	0	0
Klein onderhoud	1.676.000	1.676.000	1.676.000	1.676.000
Schoonhouden	0	0	0	0
Inzet eigen dienst	161.000	161.000	161.000	161.000
Totaal	5.148.000	5.037.000	5.191.000	5.205.000
Bedragen x € 1				
Benodigd vs beschikbaar voor uitvoering van onderhoud, jaarlijks voor de periode 2019-2022				
Riolering	2019	2020	2021	2022
Benodigd	5.148.000	5.037.000	5.191.000	5.205.000
Beschikbaar	5.148.000	5.037.000	5.191.000	5.205.000
Totaal	0	0	0	0
Bedragen x € 1				

Specificatie havens

Benodigd voor uitvoering van onderhoud, jaarlijks voor de periode 2019-2022				
Havens	2019	2020	2021	2022
Vervangen	0	0	0	0
Kapitaallast	0	0	0	0
Groot onderhoud	0	0	0	0
Klein onderhoud	106.000	106.000	106.000	106.000
Schoonhouden	0	0	0	0
Totaal	106.000	106.000	106.000	106.000
Bedragen x € 1				
Beschikbaar voor uitvoering van onderhoud, jaarlijks voor de periode 2019-2022				
Havens	2019	2020	2021	2022
Vervangen	0	0	0	0
Kapitaallast	0	0	0	0
Groot onderhoud	0	0	0	0
Klein onderhoud	106.000	106.000	106.000	106.000
Schoonhouden	0	0	0	0
Inzet eigen dienst	0	0	0	0
Totaal	106.000	106.000	106.000	106.000
Bedragen x € 1				
Benodigd vs beschikbaar voor uitvoering van onderhoud, jaarlijks voor de periode 2019-2022				
Havens	2019	2020	2021	2022
Benodigd	106.000	106.000	106.000	106.000
Beschikbaar	106.000	106.000	106.000	106.000
Totaal	0	0	0	0
Bedragen x € 1				

Specificatie gebouwen

Benodigd voor uitvoering van onderhoud, jaarlijks voor de periode 2019-2022				
Vastgoed	2019	2020	2021	2022
Vervangen	1.700.000	1.700.000	1.700.000	1.700.000
Kapitaallast	150.000	300.000	450.000	600.000
Groot onderhoud	600.000	600.000	600.000	600.000
Klein onderhoud	976.000	976.000	976.000	976.000
Schoonhouden	0	0	0	0
Totaal	1.726.000	1.876.000	2.026.000	2.176.000
Bedragen x € 1				
Beschikbaar voor uitvoering van onderhoud, jaarlijks voor de periode 2019-2022				
Vastgoed	2019	2020	2021	2022
Vervangen	0	0	0	0
Kapitaallast	0	0	0	0
Groot onderhoud	2.106.074	2.106.074	2.106.074	2.106.074
Klein onderhoud	807.183	807.183	807.183	807.183
Schoonhouden	0	0	0	0
Inzet eigen dienst	169.000	169.000	169.000	169.000
Totaal	3.082.257	3.082.257	3.082.257	3.082.257
Bedragen x € 1				
Benodigd vs beschikbaar voor uitvoering van onderhoud, jaarlijks voor de periode 2019-2022				
Vastgoed	2019	2020	2021	2022
Benodigd	1.726.000	1.876.000	2.026.000	2.176.000
Beschikbaar	3.082.257	3.082.257	3.082.257	3.082.257
Totaal	1.356.257	1.206.257	1.056.257	906.257
Bedragen x € 1				

